

Część II

WYKAZ PRAC PROFESORA ADAMA ANDRZEJEWSKIEGO

Wstęp

Pamiętając o wielkości i różnorodności pism Profesora Adama Andrzejewskiego, zdecydowano się na ich systematyzację tematyczną dzieloną z kolei na formy i rodzaje wypowiedzi. Postępowanie takie okupione jest niekiedy decyzjami formalnymi nieuniknionymi podczas strukturyzacji wykazu prac Profesora. Ujęcie chronologiczne ma tu wspomagające tylko znaczenie, gdyż prace Profesora, zgrupowane problemowo, opierają się wpływowi czasu. W przypadku twórczości Profesora Adama Andrzejewskiego każda systematyzacja może okazać się zbyt uproszczona. Dokonujący jej bierze na siebie dużą odpowiedzialność, zaciąga niespłacalny dług bieżącego spojrzenia zubożającego zawsze znaczenie historycznych dokonań. Jest tak w dwójnasób, gdy próbuje się ogarnąć dzieło nauczyciela, pod którego wymagającym przewodnictwem rozpoczynano i przez prawie 20 lat prowadzono działalność zawodową.

Profesor chcąc oddziaływać na przebieg procesów społeczno-gospodarczych, badał możliwości sterowania tymi procesami. Służąc Polsce, pisał o narzucającej się jemu rzeczywistości społeczno-gospodarczej, którą pragnął zmieniać. Wybiegał poza kanony analiz. Łączył dominującą w swojej twórczości naukowej problematykę mieszkaniową z zagadnieniami polityki społeczno-gospodarczej, tematyką demograficzną, analizami przestrzennymi z bardzo wyraźnie wyodrębniającą się wówczas sferą polityki osadniczej, w tym urbanizacyjnej. Sięgał do korzeni przedwojennej polskiej szkoły badań nad mieszkal-

nictwem, którą wraz z gronem wychowanków i przyjaciół rozwijał po wojnie, szkoły, o której piszemy z prof. Andrzejem Stasiakiem w tekście rozpoczynającym „Wybór pism”.

Profesor Adam Andrzejewski dokonujący tak wiele na niwie mieszkalnictwa i osadnictwa w okresie powojennym, wiążąc obie dziedziny, zostawiał i wyraźnie zaznaczał pole do dalszych badań. Widać to w zasadzie w każdym jego tekście analitycznym. Tym bardziej zatem tematyczny podział prac musi nosić cechy konwencji stanowiącej warunek pokazania głównych nurtów zainteresowań i obszarów badań Profesora, jego pasji tworzenia, chęci naprawy otaczającego świata. Zestawiony wykaz pism ma spełniać także – oprócz celu dokumentacyjnego – to zadanie.

Przedwojenne publikacje Profesora Adama Andrzejewskiego dotyczą wyodrębnionych w bibliografii części tematycznych: I – zagadnień społeczno-kulturowych, II – ogólnej polityki społeczno-gospodarczej, III – problematyki mieszkaniowej, urbanizacyjnej i osadniczej oraz IV – polityki i gospodarki przestrzennej. W częściach tych wydzielono artykuły i felietony, przeglądy oraz omówienia i recenzje.

Zasadnicze prace Profesora przypadają na okres powojenny. W wykazie przyjęto ogólny podział powojennych prac na bloki tematyczne obejmujące: I – politykę, sytuację i stosunki mieszkaniowe oraz ich aspekty społeczne, demograficzne, ekonomiczne, techniczne i przestrzenne oraz II – opracowania odnoszące się do urbanizacji i osadnictwa oraz ich aspektów demograficznych, infrastrukturalnych i przestrzennych. W ramach tych bloków wyodrębniono formy prac Profesora: 1) pozycje zwarte, 2) przyczynki naukowe i artykuły oraz 3) referaty, głosy w dyskusjach i wypowiedzi prasowe. Pozostałe wydzielone rodzaje tekstów: III – wspomnienia i pisma okolicznościowe, IV – recenzje i opinie, V – komunikaty naukowe, przedmowy i inne oraz VI – maszynopisy nie datowane zarysowują kolejne istotne kierunki działalności Profesora. Wpisują Profesora, na równi z badaniami ściśle naukowymi, w elitarny nurt polskiej postępowej myśli społecznej.

Zestawiając wykaz prac Profesora – którego fragmenty przedstawiające podstawowe publikacje ukazały się na jego pożegnaniu w 1999 r. w „Sprawach Mieszkaniowych” (z. 2-3) – korzystano ze spisów wykonanych przez Profesora przy różnych okazjach. Pomocne były także bibliografie m.in.: zagadnień mieszkaniowych za lata 1945-1967 (IGM, Warszawa, 1969), „Spraw Mieszkaniowych” za lata

1963-1988 i 1989-1994 („Sprawy Mieszkaniowe” z. 1-2, 1989 i z. 1, 1995), wydawnictw Głównego Urzędu Statystycznego w latach 1918-1968 oraz 1968-1973 (GUS, Warszawa 1968 i 1976), polskiego piśmiennictwa statystycznego w latach 1944-1969 (GUS, Warszawa 1972), polskiego piśmiennictwa demograficznego w latach 1945-1975 (GUS, Warszawa 1985) oraz publikacji pracowników Wydziału Ekonomiczno-Społecznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki z lat 1968-1987 (SGPiS, Warszawa 1988). Dane bibliograficzne konfrontowane były w wątpliwych przypadkach ze zbiorami bibliotek warszawskich: Biblioteki Instytutu Gospodarki Mieszkaniowej, Naukowej Biblioteki Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Szkoły Głównej Handlowej oraz Centralnej Biblioteki Statystycznej im. Stefana Szulca. Pomoc pani Stanisławy Andrzejewskiej, małżonki Profesora, umożliwiła ponadto dostęp do opracowań i materiałów, których daremnie byłoby szukać we wspomnianych bibliografiach i bibliotekach. Pozyskiwano również informacje od długoletnich współpracowników Profesora: doc. dr hab. Wandy Czecherdy, prof. dr. Edwarda Kuminka, prof. dr. Witolda Niecińskiego i prof. dr. hab. Andrzeja Stasiaka. Osobom tym należą się zatem podziękowania.

Maciej Cesarski